

MAX AUB

CRÍMENES EJEMPLARES

Ilustrados por: Ajubel + Alfredo + Arnal Ballester + Asun Balzola + Miguel Calstayud + Mariana Chiesa + Gumy Chómez + El Roto + César Fernández Arias + Miguel Callardo + Paco Címénez + Artur Heras + Alejandra Hidalgo + Isidro Ferrer + Isol + Ana Juan + Sean MacLaoi + Max + Micharmut + Pep Montserrat + Eduardo Muñoz Bachs + Javier Olivares + Carlos Ortín + Javier Pagola + Raül + Gabriela Rubio + Sergio Sanz + Santiago Sequeros + Silvestre + J. E. Urrutia Capó + Fernando Vicente

Morir de riure

«¡Ojalá se muriera! se dice de fulano en un momento preciso por distintos motivos». I qui de vostés no ha sentit mai ganes d'escanyar el veí que tocava la trompeta o el funcionari que li tancava la finestra quan arribava el seu torn? «No lo hice adrede. Fue más fuerte que yo», dirà Aub.

Observa Eduardo Haro Tecglen que *Crímenes Ejemplares* encaixa, de manera decisiva, amb el mal caràcter, fingit o creat, d'aquell Max Aub que ell va conèixer, capaç d'escriure uns relats «agressius, matissats per l'humor i per la ironia». En efecte, els crims sobre els que parlem naixen d'una diversió intel·lectual ja anunciada en *La verdadera historia de la muerte de Francisco Franco*, crim meditat i exemplar per excel·lència, amb què Aub falsificà la realitat i n'inventà una, de desitjada. Més tard, per a l'ocasió d'aquestes històries mortífers, fingiria confessions escoltades a Mèxic, Espanya i França, tot advertint-nos: «He aquí material de primera mano. Pasó de la boca al papel rozando el oído». Max Aub es mostra en aquesta obra com un mestre de la força del

CRÍMENES EJEMPLARES

MAX AUB

COL·LECCIÓ «ÚLTIMAS LECTURAS» I

ED. MEDIA VACA I FUNDACIÓ MAX AUB.
VALÈNCIA, 2001

llenguatge. Construeix el relat del crim des d'una economia narrativa sorprenent. No demades, el crim més breu diu: «Lo maté porque era de Vinaròs». També ho fa mitjançant el detall o creant una acció amb ritmes d'intensitats diferents en, a penes, un paràgraf. Brevetat i intensitat, doncs, són les principals receptes. També ho és, però, la deferència de deixar parlar les veus dels múltiples criminals: la nena que mata la germana per quedar-se amb els joguets de Reis, el personatge que no suporta més l'apegalós i suplicant venedor de loteria, l'autor del crim terapèutic-moralista que envia les víctimes a viure en un món millor per viure ell –siga dit de pas– més tranquil. Així doncs, «La maté porque le dolía el estómago», «La maté por no darle

un disgusto» o «¡Antes muerta! –me dijo– ¡Y lo único que yo quería era darle gusto!». Aub ens presenta criminals duts, en la majoria dels casos, a situacions límit: «el hombre, a veces, no llega solo a sus límites», dirà Max Aub. «Era tan feo el pobre que cada vez que me lo encontraba, parecía un insulto». «Todo tiene un límite» –afirma un criminal. I quasi alhora, el lector, exasperat i desprietat, remata el crim amb el seu consentiment: «Jo hauria fet el mateix» –s’escolta–, i coincideix amb Aub en què «les víctimes són innocents fins a un cert punt». I clar, el crim esdevé inevitable: «Lo mató porque le sacó de sus casillas».

L’editorial Media Vaca presenta ara una edició de *Crímenes Ejemplares* molt acurada, tant pel que fa a les il·lustracions com al format i a la disposició dels textos. Digna, per tant, d’aquell Max Aub tan atent sempre a la tipografia i al disseny. Un llibre seqüència, amb crims que se succeixen quan passem de pàgina: uns, sorgits d’una situació límit, d’altres, sospitats i, per últim, alguns minuciosament meditats. Amb aquesta nova edició de *Crímenes Ejemplares*, acompanyada d’il·lustracions colpidores, podem gaudir ara d’uns crims il·lustrats.

Lourdes Toledo

Fundación Tipográfica Neufville (1985) Logo

San Miguel de los Reyes fue construido en un periodo que con matizaciones adscribimos al clasicista. Alonso de Covarrubias aportó criterios plenamente renacentistas, su claustro sur un temprano ejemplo del hálito escurialense, sus escaleras principales una exhibición del arte de la cantería, la fachada de la iglesia los nuevos criterios compositivos y expresivos del mundo del retablo, el interior de la misma los nuevos sistemas de cierre, como la bóveda de cañón con lunetos y la cúpula sobre tambor, y una arquitectura rotunda de dimensiones monumentales sólo superadas por la catedral...

El edificio jerónimo es tratado como una unidad arquitectónica, artística, cultural y religiosa, pero inserta en el mundo material y espiritual circundante. Por ello, se abordan múltiples aspectos que participan en la acción de construir y vivir la arquitectura: los comitentes que la encargan, los artífices que la realizan; la obra, tanto en su componente constructivo y técnico como en el formal y tipológico; y las diferentes circunstancias en las que se produjo.

Biblioteca Valenciana

*Un focus cultural de la nostra
Comunitat Autònoma*

Destí de destins

Els contes de Txékhov deixen el regust amarg de les coses que mai no ocorren. Amb delicadesa formal i reflexió tètrica dobleguen els personatges –mancats d’esperit– a la mediocritat vital, abandonats a la nostàlgia d’una vida no viscuda, una vida que els passa de llarg.

CUENTOS

ANTÓN PÁVLOVICH CHÉJOV

SELECCIÓ I PRÒLEG DE JOSÉ MUÑOZ MILLANES

TRADUCCIÓ DE VÍCTOR GALLEGO BALLESTERO

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CLÁSICOS», 11

PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2001

Com se sentiria vosté si li contassen el final d’un conte que a penes començava a llegir? Traït, sens dubte. I és que els millors contes busquen i troben en l’inici i en el final un efecte colpidor. Anem al relat de Thékhev, *Vanka*: «Vanka Zúkov, un muchacho de nueve años que tres meses antes había entrado como aprendiz en el taller del zapatero Aliajin, no se fue a la cama en Nochebuena». L’autor, d’entrada, ens fa venir un ai al cor. Per què un nen de nou anys no dorm la nit de Nadal?, ens demanarem. Si fem una ullada als finals dels contes de Txékhov, ensopegarem amb una pausa que ens deixarà en el buit d’una existència, com a la vora d’un penyasegat. No debades el crític nordamericà Harold Bloom ha escrit que es tracta de contes que «comencen de sobte i acaben el·lípticament». Thékhev, a més a més, volia escriure de manera que el lector no necessités explicacions de l’autor. «Les

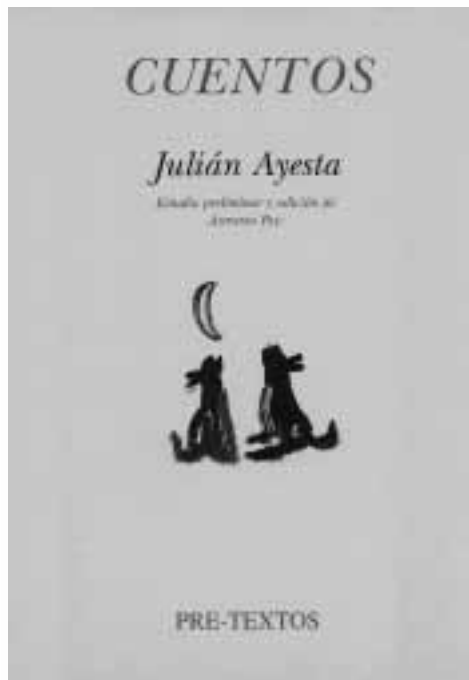
accions, les converses i les meditacions dels personatges han de bastar», predicava i feia. En aquest recull de contes trobem un feix de destins sense resoldre. Els protagonistes, entrebancats amb contrarietats més poderoses que l'impuls necessari per superar-les, deixen que la (dis)sort s'impose com un destí de destins. El pintor de «Casa con Desván» vol extirpar-se el cor del pit, de tant que li pesa, apenat per una vida que passa de pressa i banal al bellmig de l'espessor lenta d'un temps d'estiu. I és que Txékhov detura o accelera el ritme dels seus contes, com un rellotge que s'apodera del temps, paral·lel al fluir del pensament humà. I ho fa amb l'ajut dels protagonistes, que passen en la verdor de l'estiu de «Casa con Desván», que pugnen i baixen en «La novia» o que divaguen en l'estretor dels carrerons i l'abandó de lesavingudes de «La Crisis». També els canvis atmosfèrics sobtats dilaten o precipiten l'acció i modulen la tensió narrativa: el sentiment de por de Vasíliev, el protagonista de «La Crisis», transforma la blancor i lleugeresa de la neu en una amenaça fosca i aplastant en una. Es produeix, per tant, una subordinació de la línia narrativa a les oscil·lacions d'estat d'ànim d'un personatge central.

D'altra banda, com explica explica Muñoz Millanes en el pròleg d'aquest volum, hi trobem «personajes que viven en la zozobra ante la posibilidad que el mundo llegue a retirarles lo que parecía acababa de ofrecerles». Efectivament, el pintor de «Casa con Desván», en descobrir-se enamorat de Zhenia, dirà: «me asaltó el triste convencimiento de que todo en esta vida, por muy largo que sea, tiene su fin». No tots els relats, però, són tan fatalistes. Un horitzó esperançador, antídote per a l'alegria tràgica de la vida humana, s'entreu al final del llibre amb els relats «La Novia» i «El Estudiante». En aquest últim, la vida del jove que «zumbaba tristemente, como si soplara en una botella vacía», s'omple amb la força del desig i del temps. Ell, que se sap jove, «tan solo tengo veintidos años» –diu en el relat–, es deixarà finalment dur per un esclat il·lògic d'alegria impersonal i d'esperança racional, durant molt de temps continguts.

Lourdes Toledo

Queremos tanto a Helena...

Julián Ayesta (1919-1996) es un autor poco conocido que publicó en la posguerra su breve, halagada y única novela *Helena o el mar del verano*; en estos *Cuentos* se encuentran, esbozadas, las claves de su escritura: lirismo, humor y combinación de ensueño y realidad. El volumen incluye un estudio preliminar de Antonio Pau.

CUENTOS

JULIÁN AYESTA

ESTUDI PRELIMINAR I EDICIÓ D'ANTONIO PAU

COL·LECCIÓ «HISPÁNICAS», 504

PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2001

Los cuentos de Julián Ayesta son narraciones líricas alrededor de una anécdota mínima; más que anécdota, tan sólo una excusa –alguien, por ejemplo, espera, escucha la radio o asiste a un concierto o a una reunión– a partir de la cual, el narrador, siempre en primera persona, crea una situación en la que participan otros personajes, pero donde sobre todo interviene su imaginación. Uno de los mayores logros de Ayesta es, precisamente, esa manera suya de intercalar sensaciones y pensamientos interiores en medio de una conversación u otra escena y desvariar humorísticamente, en ocasiones casi surrealmente, hasta que de pronto regresa a la situación inicial –que tras su viaje mental nunca es ya la misma– y se acaba el cuento. Así sucede en varios relatos, como «La soledad», «La música», «El concierto», «La noche» o «La carta del Atlántico».

Humor y expresión del sentimiento en unos textos que evocan ambientes de los años cincuenta y definen personajes con sutileza y precisión: el tío Arturo –«católico anticlerical y republicano de orden»–; el maestro gramático que reformaba el lenguaje buscando onomatopeyas ontológicas; Pepita y Enedina, dos hermanas solteras que se habían instalado en Gijón, «buenas y serviciales, pero un poco pelmas» y, por supuesto, los niños y adolescentes de «¡Oh, fresas de mayo!»; de hecho, otro

de los aciertos de este autor es la recreación verosímil del lenguaje y el universo infantil: «Las personas mayores moralizaban derrochando dinero. Por ir a misa temprano un día de labor, nos daban tres perras gordas; por ir a buscar el pan en bici, una perra gorda (la bici hacía bajar el precio); por quedarnos una tarde sin baño llevando flores a la iglesia, cinco perras gordas».

Al mismo tiempo que Julián Ayesta desvela con ironía convenciones e hipocresías ancladas en la sociedad burguesa y acomodada de la época, la lectura actual de estos cuentos evidencia el machismo –la mujer es objeto precioso y adorado, pero, por supuesto, no entiende ni jota de nada que no sea mantener el hogar– y elitismo del narrador: se siente, por ejemplo, más «*desgraciado*» que su criada, la envidia y ve «claramente cuanta caridad hay en no haberle nunca hablado de poesía, ni de pintura, ni de música». Cuestiones ideológicas al margen –aunque todo es ideología, el tema, el estilo es ideología– este volumen descubrirá, como explica Antonio Pau en su estudio preliminar, un escritor preocupado por lo poético más que lo argumental, por la ligereza y la gracia –contrario a la gravedad y la melancolía– y por un lenguaje sencillo y limpio, sin retórica ampulosa y vana.

Arantxa Bea

Sota el signe de Germana de Foix

Assistim a una dolça florida de novel·les històriques d'autors valencians, que no resulta sinó la lògica repercussió de la tendència internacional –i que em perdone el cast senyor Harold Bloom– que ha fet ressuscitar, fins i tot, els *peplums* a l'estil de *Gladiator* de Riddley Scott.

EL TEMPS DE LA REINA COIXA

JOSEP VICENT MAROTO

COL·LECCIÓ «EL TÀVEG»

L'EIXAM. TAVERNES BLANQUES, 2001

Una volta establerta la legitimitat d'escriure –i de publicar– peces del gènere com a europeïtzació de la literatura escrita per valencians, podríem assenyalar *Els temps de la Reina Coixa* com una mostra honrosa de la complementació del gènere d'aventures amb l'històric. Fet i fet, aquesta obra de Josep Vicent Maroto –que ja publicà aquella sòlida *Dones i liris al voltant de les festes del sol*, que no ha tingut potser la repercussió que es mereixia– relata les aventures d'un aristòcrata valencià –inusualment modern en actituds i mentalitats– en l'àmbit mediterrani de la Corona d'Aragó sempre sota l'ombra malèvola de Germana de Foix, personatge insigne en la recent literatura catalana des que Josep Lozano la diseccionà a *Crim de Germania*.

Al voltant de les peripècies vitals i social d'un jove Joan d'Aimeric, l'autor traça un complex retaule, on recrea la complexa societat dels primers anys del cinc-cents valencià. Cal dir, però, que aquest retrat se'n ressent d'esquematisme i de l'aparició quasi forçada d'elements i de noms del col·lectiu cultural que avui constitueixen un referent de l'època (en aquest punt podem esmentar un divertit *lapsus calami* que apareix: baratar «béns» per

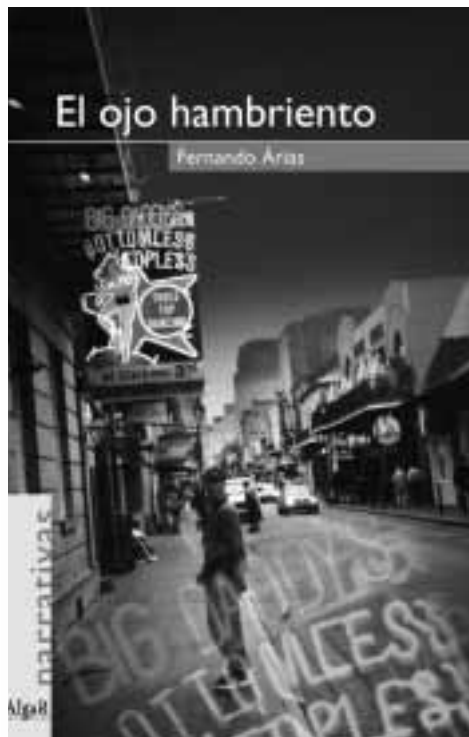
«vents» en el més famós vers de Jordi de Sant Jordi, «desert d'amics, de vents e de senyor» [sic]).

Minúcies a banda, J.V. Maroto ha sabut recrear els diferents àmbits socials –rural, urbà, cortesà i guerrer– on es desenvolupa la trajectòria del relat, amb un amplí ventall de personatges més o menys representatius –freres, aristòcrates, llauradors, etc.– fins i tot una visió inusual de les Germanies, des del punt de vista d'un senyor feudal bo. Cal destacar les difícils i aconseguides posades en escena de personatges complexos i poc assumibles (la pròpia Germana de Foix, per exemple) El to narratiu, al seu torn, és àgil i trepidant, digne de la millor novel·la d'aventures amb pinzellades clàssiques (un heroi jove amb recompensa en forma d'estimada, viatge iniciàtic o de desvetllament...) que ens recorda molt a aquell *Lleó l'Africà* de Maalouf. En definitiva, una magnífica novel·la d'aventures que no es pot deixar de llegir per la gran capacitat d'atracció que desperta. A més, els desenllaços inesperats –per realistes i versemblants– fan aquesta novel·la encara més estimable pel regust tirantià que ens desperta. Enhorabona, senyor Maroto.

Alexandre Navarro

Misterios, muertes y escritores perdidos

Un libro de acción donde el paisaje valenciano de la Albufera sirve de *background* para el protagonista del relato, un escritor que huye a los pantanos de New Orleans en busca de una inspiración que acabará por salirle demasiado cara.

EL OJO HAMBRIENTO

FERNANDO ARIAS

LXII PREMIO DE LITERATURA ALFONS EL MAGNÀNIM

COL·LECCIÓ «NARRATIVAS», 2

ALGAR. ALZIRA, 2001

El ojo hambriento es una de las pocas novelas de aventuras para adultos dentro del panorama editorial valenciano. Además tiene la peculiaridad de hacer aparecer ciertos paisajes valencianos como marco de una acción que luego se internacionaliza hacia otros continentes. El libro del autor valenciano Fernando Arias, premiado con el LXII Premio de Literatura Alfons el Magnànim, es la historia de dos escritores cuyas vidas se entrecruzan desde la infancia que comparten en el pueblo de El Palmar. Las envidias y los distanciamientos que el tiempo va provocando entre ambos se van superando a lo largo de la narración, en la medida en que uno de los dos, que trabaja como agente de seguros, se compromete personalmente en las averiguaciones de la oscura muerte del otro.

El autor se mete de lleno en el género de las novelas policíacas y de aventuras, género un tanto olvidado por los escritores españoles actuales, que parecen sentirse más cómodos en el ámbito de la novela intimista y autobiográfica.

El resultado es un libro correctamente contado, aunque también es cierto que a veces resulta un tanto ingenuo en el uso de algunos mecanismos narrativos. En este sentido, son un poco trampo-

sos los recursos a los sueños del protagonista, donde sí aparece la acción que echamos de menos en el resto de la trama de un libro de aventuras.

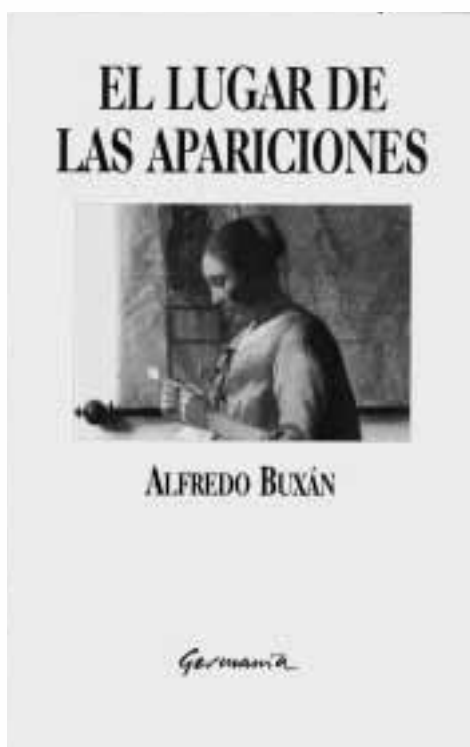
También se echa en falta una cierta profundización en la personalidad de los personajes, sin la cual no queda del todo claro qué es lo que mueve a éstos a actuar y a estar donde están. La ausencia de un trabajo más fino de descripción psicológica que dé vida a los personajes es sustituido por una caracterización un tanto estereotípica de los mismos. Así, los protagonistas del relato son presentados según sus rasgos más generales y prototípicos, quedando del todo ausentes de matices y peculiaridades propias.

Pese a todo, se trata de un libro correcto para los amantes del género de aventuras y de la literatura de evasión sin grandes pretensiones.

Vicente Abril

El lugar del amor

A raíz de la muerte de Mercedes, Justo Bermúdez su marido inicia un proceso de reflexión sobre el amor en el que a través de la memoria y recuerdos afloran los sentimientos íntimos, los sueños y las pasiones. La evocación se convierte así en un recurso para el protagonista del relato, que supera de esta manera la ausencia y el hecho de la muerte.

EL LUGAR DE LAS APARICIONES

ALFREDO BUXÁN

COL·LECCIÓ «EL UMBRAL», 3

GERMANÍA. VALÈNCIA, 2001

La muerte de Mercedes Velasco, lleva a su marido Justo Bermúdez a la evocación y el recuerdo, también a los sueños. El protagonista de esta historia hace un recorrido por su vida junto a la mujer que amó desde la adolescencia; el descubrimiento del amor, los desencuentros, la rutina de la convivencia, el lenguaje de dos cuerpos que se entienden y atraen, los silencios, la muerte que los separa, vida y amor... A través del contenido desaliento de su protagonista, el autor nos presenta todo un tratado sobre el origen del impulso amoroso, un auténtico homenaje al amor.

El lugar de las apariciones es un libro que abunda en el lenguaje poético, no en vano su autor ha escrito varios libros de poemas: *Legado de ternura* (Cuadernos de Cántiga Madrid, 1989), *Cantar de ciego* (Ediciones de la Banda Oriental, Montevideo, 1991) y *Liturgia de la heredad* (Cuadernos de Cántiga, Madrid, 1991). Un texto que se recrea en una especie de ensimismamiento, en la observación del interior, de manera muy gráfica, de tal forma que el lector tiene la impresión de estar recorriendo con una cámara un paisaje de sentimientos y sensaciones recónditas. Pese al corte intimista de esta historia, en la que destaca, sobre todo, la re-

flexión en torno al amor, Alfredo Buxán abunda también en detalles y descripciones que nos dan una visión de la España de los años cincuenta y nos remite a un tiempo, a unos lugares con los que el lector se identifica. Consigue, además, comunicar cierta tensión dramática a la historia y a pesar de que en el texto no hay prácticamente acción la lectura no se hace monótona.

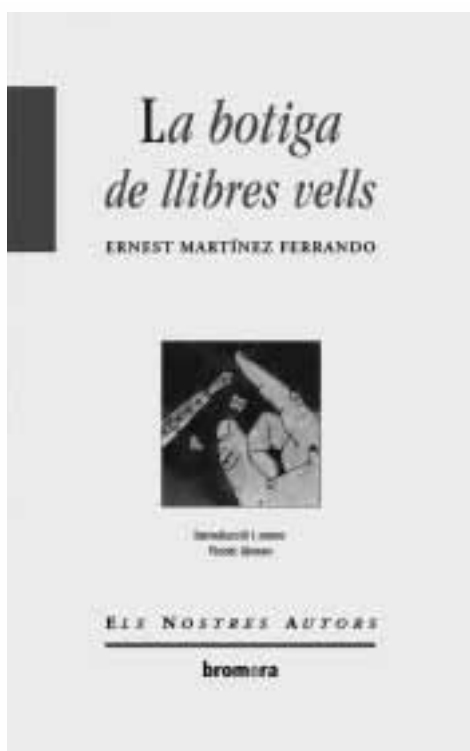
El autor utiliza un lenguaje bastante directo, poco preciosista y nada barroco, rico a la hora de transmitir impresiones, el ritmo es pausado y el tono reflexivo, rico en matices y detalles que hace que la lectura de esta historia sea ligera y entretenida. Alfredo Buxán nació en la provincia de la Coruña en 1950, en la actualidad vive en Madrid. *El lugar de las apariciones* es su primera novela.

Lourdes Rubio

Martínez Ferrando, cineasta d'autor

Els contes d'Ernest Martínez Ferrando posen de manifest l'herència que ens llegà aquest gran prosista i observador de la poesia de les coses. Un volum de relats de caire descriptiu on assaborim la depuració de l'estil i el gust per l'atmosfera lírica.

LA BOTIGA DE LLIBRES VELLS

ERNEST MARTÍNEZ FERRANDO

VICENT ALONSO (ED.)

COL·LECCIÓ «ELS NOSTRES AUTORS», 44

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

En Ernest Martínez Ferrando tots plegats vam perdre un gran cineasta a qui no li haurien calgut ni director de fotografia, ni director d'il·luminació, però sí algun ajudant de guió. L'obra d'aquest valencià que arribà al càrrec de director de l'arxiu de la corona d'Aragó tenia tot el que li demanem al cinema d'autor i que és, al capdavant, el que li exigim a un bon artista: que ens oferisca la visió inesperada o poètica de les coses. Els contes que apareixen a *La botiga de llibres vells*, en tot allò que deceben la nostra mentalitat d'impacients lectors del tombant de segle, ens alimenten espiritualment la mirada envers la bellesa quotidiana. I és que, tot i que en molts d'ells no hi passa res, res dramàtic o còmic com en els de Víctor Català o en els dels contistes americans d'ara, l'efecte únic pel qual lluità l'autor –aquest efecte final que busquen els contistes i al qual dediquen tot l'esforç de contenció– és la creació d'una atmosfera de lirisme. Com dèiem, el lirisme és tot sovint exagerat, afectat, insofrible a instants per a la nostra mirada de videoclip i és, en canvi, deliciós per al nostre *alter ego* assossegat i pacient. El director de fotografia de les històries que trobem a *La botiga...* percep amb gràcia la mirada fugissera d'una monja que descansa sota l'arbre amb les

seues companyes mentre elles contenen històries; el gest agònic del xiquet malalt que necessita que el deixen en pau en la seua introversió vital; la pàl·lida mà que deixa una rosa a l'ampit d'una finestra de pati de veïnes. Els enquadraments d'aquests contes, així com els filtres emprats –la malenconia, el misteri, la tristor...– pertanyen a un tipus d'art en vies d'extinció per a la major part de nosaltres. Són trossos d'un món que agonitza, hereus de la visió rural del temps on l'harmonia còsmica impedia que la llum trencara el seu trajecte est oest o els aliments foren desplaçats de temporada. Vull dir que, dins la llista de coses que la nostra escala de valors ha tergiversat cruelment, hi hauria molta de la filosofia que inclouen aquests contes descriptius, proses poètiques d'un paisatge humà digne i a l'abast de tothom. La contemplació com a gaudi dels sentits, l'espera com a treball de l'ànima, tot això i molt més que heu de cercar a les pàgines d'aquest llibre és el que el director, fotògraf i il·luminador d'històries Martínez Ferrando ens ha llegat. Caldrà que no desaprofitem aquest regal del nostre ascendent literat, i que l'acceptem encara que siga com una herència a benefici d'inventari.

Maite Insa

Crònica de la veritat oculta

La cara oculta de la lluna és una novel·la històrica, ambientada en els anys més foscos de la postguerra, que recupera de l'oblit la vida de dues famílies d'Almassora que pateixen les conseqüències d'haver perdut la guerra: fam, por, repressió, exili i silenci.

LA CARA OCULTA DE LA LLUNA

PASQUAL MAS

COL·LECCIÓ «LECLÈTICA», 76

EDITORIAL BROMERA. ALZIRA, 2001

La cara oculta de la lluna, l'última novel·la de Pasqual Mas, conta la història de dues famílies almassorines, els Bonaiguo i els Maganya, des del daltabaix que va significar la Guerra Civil fins a les acaballes de la postguerra, ja entrada la dècada dels seixanta, quan una certa bonança econòmica propiciada per la vinguda de turistes europeus i les seues divises van fer oblidar la fam, la misèria i les penúries que van patir les generacions que van viure les dues dècades següents a l'acabament de la guerra. El narrador, Gonçal Bas V, net de Gonçal Bas III i fill de Gonçal Bas IV, recupera de l'oblit les vides dels seus avis i pares, i assumeix el paper de cronista d'uns fets històrics que les persones que els van viure es neguen a evocar, acostumats com estan a acotar el cap i guardar silenci. El mateix narrador fa referència en més d'una ocasió a la tasca de recuperació de la memòria històrica que ha decidit emprendre. «Conte la història del silenci i esdevinc la memòria dels que no em conegueren ni em preveren i també dels que coneguí i mai no em contaren ni un bri perquè dia a dia s'esforçaven a oblidar...». Així doncs, un dels descendents dels protagonistes de la novel·la és l'encarregat de trencar el silenci, de

gratar la crosta opaca sota la qual s'amaguen els records, la memòria, la història de milers i milers de persones per tal de recuperar-la, de mostrar-la amb la cruesa que demana el realisme i assegurar-ne, d'aquesta manera, la supervivència. A partir dels silencis d'uns i les històries d'altres, el narrador aconsegueix omplir un buit històric i rescatar del passat la fam, la misèria, la por, l'exili, la repressió i el silenci que van envair les vides dels nostres pares i avis.

La cara oculta de la lluna és, doncs, una novel·la històrica que planta cara a l'oblit i trenca amb un silenci que amenaça de fer-se etern, perquè encara avui dia el patim com si fos un càstig immerescut que les generacions que ens han precedit s'han autoimposat.

Sergi Verger

El misterio del brazo amputado

Una noche, el guardián del acuario de una pequeña ciudad descubre que un tiburón vomita un brazo amputado. En torno a este pequeño misterio, Vicente Muñoz Puelles teje un entretenido relato en el que parodia con ingenio las novelas del género negro y analiza de forma alegórica algunas anécdotas históricas ocurridas en Valencia.

LA CIUDAD EN LLAMAS

VICENTE MUÑOZ PUELLES

COL·LECCIÓ «NARRATIVAS», 3

ALGAR EDITORIAL. VALÈNCIA, 2001

A simple vista, y si nos ceñimos estrictamente a las definiciones del género, podría clasificarse *La ciudad en llamas*, última novela del escritor Vicente Muñoz Puelles, como un relato de misterio o género negro. En efecto, la historia que nos cuenta Puelles tiene muchos de los ingredientes de las novelas policíacas, consigue mantener la atención del lector al despertar su interés por desentrañar el enigma que plantea la aparición de un brazo que vomita un tiburón del acuario de la ciudad imaginaria de Volubilis, y la serie de restos humanos que van apareciendo por toda la ciudad en los días siguientes al sorprendente hallazgo.

En realidad, *La ciudad en llamas* es una narración muy especial, en la que el autor cambia completamente de registro con relación a sus obras anteriores. Lo que nos propone el escritor valenciano es todo un juego en el que combina dos variables: la parodia del género negro y la alegoría sobre determinados acontecimientos ocurridos en Valencia durante los primeros años de la democracia. El libro ironiza también acerca de Valencia ciudad y sus peculiaridades, presentándola como Volubilis una pequeña población situada en pleno Cuerno de África.

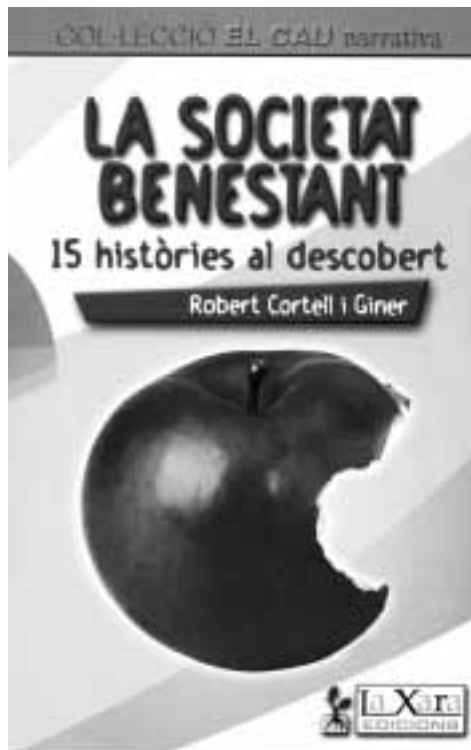
Muñoz Puelles retoma en esta historia la línea que viene siguiendo en sus colaboraciones en la prensa local en el último año, menciona incluso alguno de estos escritos como el del *Caso de la bañera*, un relato por entregas en el que el autor parodiaba los escritos de Conan Doyle con muchísima gracia. En este sentido, *La ciudad en llamas* es todo un ejercicio de estilo en el que el autor sale muy bien librado. La historia en sí resulta toda una rareza y aunque desde la primera página involucra al lector en el tono alegórico y la parodia, hay muchos detalles que nos demuestran que el autor va más allá del divertimento y que en lo que cuenta hay mucha más profundidad y reflexión de lo que a simple vista parece.

Un libro con mucha miga, de agradable lectura, interesante, en el que Muñoz Puelles demuestra una vez más su solvencia narrativa, su capacidad para crear personajes, ambientes, hilar argumentos y entretener al lector.

Lourdes Rubio

Un autor al descobert

Aquest és un recull de narrativa breu d'un autor desconegut al qual la premsa especialitzada a penes li ha dedicat dues línies, però de segur que sorprendrà el lector per la seua ironia i per la seua amenitat. Quinze històries dignes de ser descobertes.

LA SOCIETAT BENESTANT.
QUINZE HISTÒRIES AL DESCOBERT
ROBERT CORTELL I GINER
COL·LECCIÓ «EL CAU», 2
LA XARA. SIMAT DE VALLDIGNA, 2001

Un servidor assumeix que com a lector professional al llarg del temps ha anat adquirint tot un seguit de vicis, dèries i fins i tot trucs a l'hora d'encarar-se amb la lectura d'un llibre que posteriorment ha de ressenyar. Una d'aquestes dèries que tinc és la de pensar que, si un llibre apareix en una editorial xicoteta i una mica allunyada geogràficament dels centres culturals més importants del país, és que segurament l'obra no compleix amb uns mínims que la faria digna de publicar-se en editorials, diguem-ne, de més pes. Si a més l'autor, malgrat tindre una obra més o menys extensa, continua sent un desconegut, la cosa sembla pintar més o menys clara. Però no, en aquesta ocasió m'he equivocat de totes totes. *La societat benestant* és una petita joia de la narrativa curta valenciana, un llibre de lectura amena, irònic i mordaç, que posa en la picota la societat actual a través de quinze relats molt ben escrits.

Algunes de les narracions, la majoria, per la temàtica: ancians que resten oblidats per tot el món, obrers acomiadats del seu lloc de treball, malalts marginals, etc. que podrien ser qualificats de realisme social i, fins i tot, pamfletaris. Tanmateix, no ho són, per la manera amb què són tractats per l'autor.

Robert Cortell és un escriptor de Carcaixent que fins ara havia escrit (encara que no sé si els ha publicat) textos de teatre infantil i algun llibre de poesia. Amb la publicació d'aquest títol ens demostra les seues aptituds per a la prosa narrativa, i seria una llàstima que no continuara aquest camí, ja que de segur que, amb el temps, Cortell ens delectaria amb obres més ambicioses.

La Xara Edicions, i al capdavant Eladi Mainar, amb la seua tasca, humil, modesta, però ben estudiada, m'estan fent replantejar-me eixa idea, una mica estranya si voleu, que tinc sobre les editorials petites. El problema per a aquesta mena d'editors i per als lectors que ens veiem privats de petites joies literàries és que les distribuïdores i llibreries grans i petites facen un esforç i els dediquen un espai en les seues prestatgeries.

Manel Alonso

Confessions criminals

La taverna del Cau de la Lluna és una novel·la poblada per personatges inoblidables que semblen predestinats a conviure per sempre amb la tragèdia. Deu històries que, sense minvar gens la condició autònoma de cada relat, constitueixen un tot unitari.

LA TAVERNA DEL CAU DE LA LLUNA

VICENT USÓ

COL·LECCIÓ «VALÈNCIES», 5

TÀNDEM. VALÈNCIA, 2001

De bon començament, el darrer llibre de Vicent Usó, *La taverna del Cau de la Lluna*, pot semblar un recull de contes, deu relats amb narradors diferents que es poden llegir de forma independent. Però, a mesura que avancem la lectura, aquesta primera impressió, fruit de la precipitació i de la confiança cega en les aparences, perd la seua validesa inicial. De fet, tot i que cada relat té un final tancat i molt ben definit que li permet mantindre la seua condició autònoma, són molts els referents comuns i els detalls que comparteixen narracions diferents: des de referències espacials gairebé omnipresents al llarg de tot el llibre (la Vallera, l'aiguaneix del Perdut, la taverna del Cau de la Lluna, l'Oasi...), fins a personatges que tenen un paper determinant en diverses històries o que apareixen constantment en contes successius (el portugués, Fran i Salvador Sorribes, Lluís Arnal...). Així doncs, els deu monòlegs que conformen *La taverna del Cau de la Lluna* van enllaçant-se de tal manera que, finalment, el llibre acaba respirant un aire inconfusible de novel·la. Una novel·la polifònica, amb múltiples veus narratives, que demana un lector atent, actiu, que participe en la reconstrucció de les històries que els personatges ens conten de manera fragmentada i que siga capaç d'encaixar amb encert totes les peces que formen aquest trencaclosques literari.

A més, Vicent Usó té la capacitat d'administrar la informació amb l'habilitat dels millors escriptors de novel·la negra o de suspens, mantenint sempre l'interès del lector i motivant-lo per què continue endavant amb la lectura, delerós de descobrir tots els misteris que amaguen uns personatges marcats per la fatalitat i perseguits per la tragèdia: assassins confessos, víctimes, fugitius, treballadors explotats, empresaris cobdiciosos, etc. De fet, la presència d'una crueltat constant, d'una ombra tràgica i fatalista que plana per sobre dels personatges, és també un altre element cohesionador que confereix al llibre un caràcter unitari.

La taverna del Cau de la Lluna és, en definitiva, una novel·la coral disfressada de recull de contes. Un grapat d'històries perfectament travades que es complementen i convergeixen per a compondre un retaule netament novel·lesc que dóna compte del bategar comú d'un poble sense nom, que només existeix en la imaginació del seu creador. Una novel·la, doncs, de paisatges muntanyosos en perill, d'amors i passions al límit, de velles llegendes esquinçades per l'oblit, de morts violentes i inexplicables, de confessions inconfessables i, sense dubte, una de les propostes narratives més interessants i originals dels darrers anys.

Sergi Verger

Agonitzar amb els mots

Les albes és el monòleg d'un home a qui la vida ha castigat durament. Ell, el protagonista, pretèn fer-ne un cant a Forever, amb qui descobrí l'amor, a Sola, la poetessa maleïda i Vega, el darrer sospir que li queda de vida. Però allò que ens aclapara del llibre és l'estil.

LES ALBES

LINDA LÊ

TRADUCCIÓ D'ANTÒNIA PALLACH

COL·LECCIÓ «VALÈNCIES», 6

TÀNDEM. VALÈNCIA, 2001

Cada vegada que ens posem en mans de Linda Lê caiem morts, víctimes d'un estrany i poderós lirisme de ràbia adolescent, d'acomodació en la malenconia, de visió tràgica dels éssers. La primera transgressió és que siga precisament una autora qui parle per boca d'un jove, fracassat de la vida, si el fracàs és tot el contrari de l'èxit, i si l'èxit consisteix a no estar mai sol. Després coneixerem que l'home és l'orb que ha trobat una raó essencial per a viure, la tendresa del tacte de Vega, la darrera fada dins l'existència del monologador desgraciat. Vega ve després de Forever, la petita anorèxica que conegué quan era adolescent, la que son pare adorava, però no prou com per fer-la venir a la vida. Dins la ment del que parla en aquesta novel·la, hi ha poques coses no tràgiques per pouar del passat angoixant. El mateix lector agonitza amb els mots, penja de la corda del quimono, obre la boca per respirar dins la metàfora, cerca els pocs moments de joia que l'autora deixa anar dosificats, i que s'esborren amb la rapidesa de la petjada damunt l'aigua, amb la rapidesa amb què la pols cobreix les ditades del corredor de la mort on habiten els éssers de Linda Lê. Ella parla com ara us parle, però en la veu de

l'home extasiat davant la bellesa que és patrimoni dels covards, dels covards que se suïciden, i parla amb l'amargor amb la qual l'hem coneguda a *Lletres Mortes*. Lê és l'autora de la frase que empeny una altra frase, la que contempla els pous de l'existència des de tots els forats, des de totes les albes que en res no la il·luminen. Amb la mitja cara i la mitja cortina dels cabells que ens mostren les fotografies de Linda Lê, mai no sabrem si té dret a intoxicar la nostra felicitat d'històries perverses entre pares i fills que, contràriament a la resta de la humanitat que coneixem, mai no es perdonen mútuament les faltes. No sabrem si, per tal de perpetuar la bellesa de la metàfora, té dret a sacsejar-nos de manera brutal tot dibuixant uns éssers quasi monstruosos de tan humans, quasi angelicals de tan escabrosos. En aquest discurs bellament travat de comparacions, abocat sense reserves a la metàfora, tècnicament perfecte, doncs, només trobem a faltar una alenada d'aire fresc, d'optimisme vital, el que potser s'entreu al desenllaç de la tràgica novel·la o el que imaginem, en el fons, latent dins les vides d'aquests orfes d'il·lusió. Perquè tothom no pot ser tan desgraciat a tothora.

Maite Insa

Como una baraja de cartas

Los desafortunados, aparecida por primera vez en 1969, es la cuarta de las novelas del desaparecido escritor inglés B.S. Jhonson. Jhonson, un autor hoy en día olvidado, contó con el beneplácito de autores como Burgues o Becket y su obra aún hoy goza de actualidad y vigencia.

LOS DESAFORTUNADOS

B.S. JHONSON

NUMA EDICIONES. VALÈNCIA, 2001

Advierte B.S. Jhonson en el interior de la caja que guarda su novela: «Esta novela consta de veintisiete partes provisoriamente unidas bajo un envoltorio prescindible. Las partes primera y última están señaladas como tales; las otras veinticinco fueron pensadas para ser leídas en orden aleatorio. Si los lectores prefiriesen no aceptar el orden aleatorio en que reciben la novela, antes de leerla podrán disponer las partes en cualquier otro orden también aleatorio». La advertencia, de entrada, podría dejar desolado a un lector poco paciente y conservador. De hecho Jhonson hizo de buena parte de su brillante carrera literaria una proclama contra el conservadurismo formal de la literatura contemporánea hasta el punto que su «experimentalismo» le llevó al enfrentamiento con sus colegas.

Según el prologista de Jhonson para esta edición, Jonathan Coe, en *Los desafortunados* se dan cita los dos compromisos fundamentales del autor, «innovación formal y verdad rigurosa» que se alían en «una obra literaria extraña, poderosa y cautivadora». Coe acierta a dar una explicación a la intención de este controvertido autor a la hora de presentar su novela en el interior de una caja y con los capítulos presentados a la manera de una bara-

ja de cartas. Jhonson, y según su prologista, pretendió reflejar el carácter azaroso de la memoria, la falta de estructura del recuerdo y la recepción de impresiones. El autor además consideró que lo aleatorio entra en conflicto directo con la técnica del libro encuadrado y de ahí la presentación final de *Los desafortunados*.

Siguiendo a Coe, nos enfrentamos a una novela en la que los temas centrales son la fragilidad y la desintegración descritos en un tono de «una melancolía agitada e interrogadora». Un autor influenciado según el crítico anglosajón por la prosa de Becket. Jhonson se revela en *Los desafortunados* como un escritor de intensidad, preciso y detallista tal vez por la influencia de su profesión de periodista, emocional. Concluye Coe, «En su momento, a lo sumo, se concedió al inclasificable libro de Jhonson una especie de respeto mascullante, atemperado por una palpable, apenas disimulado desdén por su pretensión de originalidad. Ahora, espero, podemos considerarlo como algo más, mucho más que un raro retoño del experimentalismo de los sesenta. Es un libro único y maravilloso: un clásico de su época y de la nuestra».

Francesc Viadel

La mort i la primavera

L'any 1956 Ana María Matute va publicar *Los niños tontos*, que aplega aquests contes tan simbòlics com poètics. Ara Media Vaca els reedita en un volum que il·lustra Javier Olivares en només tres tintes: blau, negre i blanc, els colors de la malenconia i de la mort.

LOS NIÑOS TONTOS

ANA MARIA MATUTE

IL·LUSTRACIONS DE JAVIER OLIVARES

COL·LECCIÓ «LIBROS PARA NIÑOS», 8

EDITORIAL MEDIA VACA. VALÈNCIA, 2000

Los niños tontos que publica Media Vaca en la col·lecció «Libros para niños» (¿llibres per a xiquets?) no és un volum per a infants. O sí. Diuen que el formen contes curts on la crueltat, la soledat, la pena, la gelosia, l'abandonament de la infantesa apareixen crua-ment i amb el to trist dels epitafis. Però si el llegiu tot seguit, tot seguit, conte a conte, és un llarg poema èpic dels bandejats per la societat. Els protagonistes són xiquets, perquè la infantesa no ha deixat de ser encara el territori de les grans mancances. L'autora potser ens dóna una explicació al desencís del llibre en una conferència que oferí a Mèxic el 1982, molts anys després de publicar per primera vegada *Los niños tontos*: «mi infancia transcurrió, en su mayor parte, sumida en el desamor y en la soledad». L'editorial ha optat per transcriure al final del volum aquesta conferència de l'autora, com una manera de justificar la crueltat física i psíquica dels contes que acabem de llegir. No calia. Ana María Matute hi empra un to que ens recorda una obra pòstuma de Rodoreda on la força poètica i simbòlica esborra qualsevol intent de donar *sentit* semàntic a la novel·la. La poeticitat dels contes de Matute travessa aquells mateixos camins: explota la infantesa com un món cec (sovint

els protagonistes es queden sense ulls), solitari (la resta de la gent els dóna l'esquena, quan no els agredeix) i simbòlic (els xiquets no hi moren: simplement s'esfumen, volen, esdevenen una cosa etèria). Al microcosmos rodoredià, els xiquets eren tancats dins els armaris mentre els grans marxaven al bosc. Per damunt de tot, Matute sent un desig de recreació en la paraula i en la malenconia, que és sempre un territori adient a la literatura. S'instal·la còmodament en la frase que se'ns enganxarà als dits i dóna densitat lírica a cada petit relat. Olivares pren el relleu d'aquesta poeticitat en uns dibuixos que ens deixen enfonsats a la cadira perquè, com ell mateix diu, «de la infancia no conservo un recuerdo especialmente bueno».

Maite Insa

Terror de tall classicista

Perfum de Tenebres és un petit recull de narracions de terror destinades al públic juvenil. L'autor tarragoní, Emili Gil, ha aplegat en aquest volum algunes de les seues peces escrites des de 1995 i que han estat premiades amb Els Lluïsos de Vila-real, el Josep Trenchs de Vilallonga del Camp o Les Roses de Vilanova i la Geltrú.

PERFUM DE TENEBRES

EMILI GIL PEDREÑO

COL·LECCIÓ «LLETRA LLARGA», 3

BROSQUIL. VALÈNCIA, 2001

Les narracions de *Perfum de Tenebres* gaudeixen d'un cert aire classicista. De fet, Gil veu de les fonts narratives de sempre, dels Poe i Lovecraft, tot defugint, però, aquell terror d'inspiració hollywoodiana que ens envaeix. L'escriptor, segons el prologista Albert Calls, «parteix de la convicció que hi ha uns temps primordials, que continuen tenint la seua vigència, malgrat que els temps que bufen no acompanyin aquesta creença». «Algunes de les generacions actuals –continua Calls– no podran gaudir com ho hem fet nosaltres de la lectura de clàssics com els *Mites de Cthulhu* o *Les muntanyes de la follia* lovecraftians (...) I no podran gaudir-ho perquè tenen la imaginació adormida, perquè ignoren que més enllà de la trista i dura realitat quotidiana del xip (plena de microinformàtica fins a ofegar-nos) s'alcen móns imaginaris que cal anar a cercar perquè la vida sigui molt menys avorrida». Emili Gil, a més, juga amb avantatge en el sentit de ser un coneixedor de primera mà de les fonts de les que veu. Així, a penes fa dos anys, publicava unes traduccions i resums de les obres de Charles Baudelaire, Howard Phillips, Lovecraft i Edgar Poe, aplegades sota el títol d'*Idees per als* escriptors, en l'editorial Oikos-Tau. El

també escriptor i periodista Albert Calls adverteix que *Perfum de tenebres* «es mou en els paràmetres del gènere –fantàstic, fantacientífic, romàntic, nigromàntic...» i que les seues narracions «dibuixen una segona realitat de les coses». En l'actualitat l'escriptor taragoní Emili Gil treballa com a periodista i edita la revista *Lovecraft magazine*. Gil va ser, des de 1992 fins a l'any 2000, secretari de l'Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana. El llibre de Gil forma part dels primers títols de la editorial Brosquil, el darrer projecte valencià en el món del llibre. De moment, dins la primera col·lecció d'aquesta editorial, darrere de la qual hi ha un bon grapat d'escriptors de l'Horta Nord, han aparegut els llibres *Històries de la frontera* de Pasqual Mas, *Hem fet el Tourmalet* de Vicent Marçà i *El pes mosca* de Vicent Pallarés i Porcar. Aquest últim premiat en el prestigiós certamen de literatura eròtica de La Vall d'Albaida.

Francesc Viadel

Els cànons i els canons

Una gran novel·la de Joseph Conrad –més que gran, enorme: 532 pàgines– es tradueix al castellà per primera vegada. Es tracta d'una impecable edició de Miguel Martínez-Lage i del segon títol de Conrad dins d'aquesta col·lecció de clàssics universals.

SALVAMENTO

JOSEPH CONRAD

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CLÁSICOS»

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2000

Estupefacte m'he quedat després d'haver llegit aquesta novel·la i «El doblón del capitán Ahab», un article del suplement cultural *Babelia* (11-VIII-2001) en què Arturo Pérez-Reverte elogiava la literatura de Conrad i s'hi sentia identificat. Servidor ha digerit *La tabla de Flandes* i *Salvamento*, per exemple, i la veritat és que no hi troba cap semblança –excepte el desagradable assumpte de les nombroses pàgines que, amb el cor a la mà, els sobren a totes dues obres. *Salvamento*, subtitulada *Novela de amor en las aguas someras*, és bàsicament això: una història d'amor (entre el capità Tom Lingard i la senyora Travers) que s'esdevé ahora que el primer ha de dur a terme una missió de salvament d'un seguit de persones –entre les quals hi ha la segona– en «tierra de malayos», que diria algú. Martínez-Lage n'ha fet una edició ben acurada, com se'n veuen de ben poques en qualsevol editorial valenciana, i tant el pròleg com la polidesa del llenguatge o les notes a peu de pàgina –escasses i necessàries– palesen un treball molt més que correcte. Alguns errors puntuals («El estólido y prudente marino pareció ver, y menos aún oír, lo que se dice nada»; «vida y pensamientos [...] dedicadas»; «Se nos hecha la noche encima») no serveixen per enterbolir gens ni mica l'excel·lent resul-

tat global. A més, Martínez-Lage ens informa que Conrad va trigar vint-i-tres anys a enllestir aquesta novel·la, que té un títol original, *The Rescuer*, potser aplicable a la figura de colós fracassat de «Rey Tom», aquest Lingard gairebé omnipresent i que es pot encabir en el repertori dels grans arquetips masculins de Conrad. Lamentablement, l'elaboració que acompanya el protagonista no es pot comparar ni amb la de molts personatges secundaris (com ara el senyor Travers –l'altre vèrtex del triangle amorós–, un ésser que se'n hi presenta com a reiteradament odiós i que recita frases de l'estil de «lo peor de mi esposa es que sus locuras nunca pueden parecerse a las de las personas con quienes por naturaleza se relaciona») ni amb una acció decididament lenta -i a més bastant complicada de seguir per a mi. A mitjan novel·la no vaig poder evitar somriure en veure que a Lingard i a mi ens passava el mateix: «Se sintió como el nadador que, en pleno esfuerzo sobrehumano por alcanzar la orilla, percibe que la resaca lo arrastra a mar abierto». Com ens passa a tanta gent a l'hora d'enfrontar-nos a una gran part del cànon literari o, en resum, a tot allò que se suposa que hauríem de fer o de ser.

Felip Tobar

El rerafons freudià a prova

Josep M. Morrerres (Barcelona, 1952) és professor i escriptor. Ha conreat gèneres diversos, des de la narrativa eròtica a la novel·la històrica o juvenil, i és autor de *Cinc lais*, *Més enllà de Chiapas*, *Pell bruna* i *A la recerca d'Angèlica*. Amb *Sense malícia* va guanyar el Premi Vila de Teulada de 2000.

SENSE MALÍCIA

JOSEP M. MORRERRES

PREMI VILA DE TEULADA, 2000

COL·LECCIÓ «LLETRA NOVA», 8

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

Josep M. Morrerres ens presenta en aquest llibre dues històries de personatges incapaços de trobar una relació de parella a l'ús que hauran de furgar en el passat per tal d'assumir llurs peculiars maneres d'estimar. Els personatges d'aquestes històries comprenen que tothom porta una màscara per tirar endavant i estalviar-se problemes, però en el moment en què aquesta es torna pesada i els asfixia, llavors cal traure-la i mostrar-se tal com són o, almenys, sota una altra màscara més lleugera de portar. El personatge principal de «Sense malícia» entén perfectament sota quina màscara haurà de viure i decideix seguir amb la seua singular ficció de la realitat, en canvi, a «Mar de fons» la protagonista, menys experta en la vida, encara haurà d'aprendre del passat per comprendre el present.

A «Sense malícia», de sobte, la Tània Martí, filla de la Karen, una antiga nú-

via del director de cinema Adrià Grau, truca a la porta d'aquest «llop solitari» per tal de demanar-li consell i que li ajude a realitzar el desig de ser actriu. La jove de setze anys, s'instal·la a casa d'Adrià, un home vora la quarantena que, tip d'aventures fugisseres, ha passat a trobar més engrescadora i apassionant «la conversa amb Homer, Virgili, amb Dant i Ariosto, amb Cervantes i Borges». L'Adrià no està per perdre el temps i es revolta contra l'èxit llaminer que converteix els homes en «gili-pollas integrals» que, segons ell, tan abundosos són en la seua professió. Amb Tània a casa, Adrià s'enamora d'ella, però en un viatge de feina s'assabentarà d'un fet que li trastocarà la vida i li caldrà prendre una determinació cabdal que posarà en risc la seua felicitat i la de la jove.

A «Mar de fons», Alba s'ha guanyat un gran respecte al seu treball en una agència de publicitat i n'està orgullosa, de com ho ha aconseguit. A l'oficina els cal un informàtic que coordine les computadores i ella ha recomanat l'Albert, un xicot «tancat a la seua closca que no s'havia assabentat» de com d'inaccessible era ella –segons llurs companys– i intenta conquerir-la. L'Alba descobreix que ell acaba de divorciar-se i tira endavant l'amistançament fins

que ell li fa entendre que, si ella no duu a bon terme les relacions amb els homes és perquè té alguna mena de problema amb ells. És aleshores quan Alba farà memòria i analitzarà el perquè del seu comportament.

Per damunt d'aquestes històries sobre les relacions de parella hi ha la necessitat de llevar-se les màscares i d'assumir amb llibertat el que veritablement fa feliç almenys un dels dos de la parella. A «Sense malícia» és l'home, perquè la xica no resta informada de qui és i, per tant no té llibertat completa, i a «Mar de fons» el problema passa per entendre el passat. Al mateix temps que s'analitzen les relacions de parella, també es troben presents en les dues històries l'explicació de com les relacions amb els pares determinen les eleccions sexuals a la maduresa, d'ací que un cert rerafons freudià sure en les dues narracions.

Pasqual Mas i Usó